

розробляти ефективні процеси прогнозування для підготовки до непередбачених змін у навколишньому середовищі.

Література:

1. Komp-Leukkunen K. What life-course research can contribute to futures studies // *Futures*. 2020. № 124. Abstract № 102651. С.1-2. URL: https://www.researchgate.net/figure/How-life-course-research-informs-futures-studies-under-different-types-of-uncertainty_tbl1_345243021 (Дата звернення 08.11.2021)
2. Квітка С.А. Форсайт як технологія проектування майбутнього: новітні механізми взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 8. С. 7 URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=aplup_2016_8_3 (Дата звернення 08.11.2021)
3. Малиновська О.В. Скобелева І.П. Форсайт як технологія стратегічного планування та управління. *Дайджест фінанси*. 2014. №4 (232). С.46 URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/forsayt-kak-tehnologiya-strategicheskogo-planirovaniya-i-upravleniya/viewer> (Дата звернення 09.11.2021)
4. Соколов, А. Форсайт: погляд у майбутнє / О. Соколов // *Форсайт*. - 2007. - №1. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/forsayt-vzglyad-v-budushee/viewer> (Дата звернення 09.11.2021)
5. Burinskiene M., Rudzkiene V. Future insights, scenarios and expert method application in sustainable territorial planning // *Technological and Economic Development of Economy*. 2009. №1. P. 10–25. URL: <https://journals.vgtu.lt/index.php/TEDE/article/view/6376/5524> (Дата звернення 09.11.2021)
6. Habegger B. Strategic foresight in public policy: Reviewing the experiences of the UK, Singapore, and the Netherlands // *Futures*. 2010. №1. P. 49–58. URL: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.980.193&rep=rep1&type=pdf> (Дата звернення 09.11.2021)
7. Bryson J.M., Crosby B.C., Bryson J.K. Understanding strategic planning and the formulation and implementation of strategic plans as a way of knowing: The contributions of actor-network theory // *International Public Management Journal*. 2009. №2. P. 172–207. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10967490902873473> (Дата звернення 10.11.2021)

СТРАТЕГІЇ РОЗУМНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ У СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Чайка І. П., к.е.н., доцент кафедри Менеджменту

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Полтавський регіон можна охарактеризувати як периферійний згідно умов розташування державних кордонів, щільності населення, рівня підприємницької активності, безробіття, структури представлених галузей промисловості. Не зважаючи на зазначене розвиток туризму для нього є гарною перспективою. За інформацією Департаменту культури і туризму Полтавської обласної державної адміністрації на території області нараховується 12 санаторно-курортних закладів, 782 дитячих оздоровчих закладів, 12 центрів

активного відпочинку, 15 центрів туристичної інформації. Туристичні послуги на території області надають 107 суб'єктів туристичної діяльності: 16 туроператорів і 91 турагенцій [1]. Для подальшого розвитку підприємництва в сфері туризму необхідно на нішевій основі поєднати об'єкти галузі, які вже експлуатуються туристичними операторами (наприклад, пізнавального і ділового туризму), з можливостями, що надають полтавські стоматологічні клініки та івент-заходи: фестивалі, ярмарки, еко-господарства і т. под.). Це дозволить туроператорам диверсифікувати діяльність за рахунок створення нових спеціалізацій.

Забезпечити таку диверсифікацію допоможе розробка стратегічних підходів до використання і подальшого розвитку туристичного потенціалу регіону на основі методології розумної спеціалізації (RIS3) - інтегрованих програм економічних перетворень, розроблених з урахуванням місцевих умов. Стратегії розумної спеціалізації розробляються із залученням регіональних керівних органів, підприємницьких структур, соціальних партнерів (громадських організацій) та закладів вищої освіти (ЗВО). Розумна спеціалізація сприяє покращенню територіальної згуртованості за рахунок посилення взаємодії між представниками бізнесу, а також між ними та дослідницькими інституціями (у даному випадку – ЗВО), суспільством в цілому у нішах, що стосуються відпочинку, розваг, культури, медичного (стоматологічного) туризму на Полтавщині за рахунок запровадження гібридних і спільних проектів на основі переплетіння пріоритетів стейкхолдерів.

На першому етапі впровадження розумної спеціалізації проводиться SWOT або інший аналіз для розуміння того, інноваційний розвиток яких саме програм є пріоритетом. Для зменшення суб'єктивності аналізу необхідно залучити для його проведення не лише профільних спеціалістів, а й широке коло представників стейкхолдерів. Під час аналізу виявлені фактори розподіляються на основні та другорядні, з'ясовуються не тільки їх якісні, а, за можливості, кількісні параметри, опрацьовуються сценарії розвитку подій (відкриті дебати щодо можливих шляхів розвитку), що дозволить в подальшому розробити конкретні заходи у відповідності з наявними цілями. Все це в подальшому дозволить зосередити ресурси на обмеженій кількості дослідницьких та інноваційних пріоритетів, не розпорошити їх.

Програми, визначені пріоритетними для подальшого розвитку, мають містити:

- перелік основних і додаткових переваг для місцевої громади, що можуть бути досягнуті завдяки програмі;

- план науково-дослідних робіт відповідно до тематики програми;

- аналіз ризиків;

- стислий опис співпраці учасників програми в основних областях взаємодії;

- алгоритм передачі інноваційних знань, технологій як результатів науково-дослідних робіт в рамках програми;

опис результату проекту (наприклад, які саме туристичні продукти будуть розроблені, чи будуть вони запатентовані і ким саме, вплив проекту на місцеву інфраструктуру, економіку, довкілля та т. ін.);

дорожню карту впровадження (комерціалізації) результатів проекту.

Наступним етапом є розробка документа, який визначає наявні бюджетні ресурси для досліджень та інновацій, на основі якого формується багаторічний план бюджетування та визначення пріоритетів інвестицій, пов'язаних із пріоритетами розвитку галузі.

Завершальним етапом впровадження розумної спеціалізації, без якого програма, що підтримує інвестиції у дослідження, технології та розвиток не може бути затвердженою, є впровадження системи моніторингу та нагляду, що включає представників стейкхолдерів.

Підхід розумної спеціалізації має пріоритетом стале та інклюзивне зростання в регіоні через зміцнення територіальної згуртованості, інновації в державному секторі, зростання мобільності наукових та інших кадрів між державним і приватним секторами, інновації в сфері навчання підприємництва, формування політики підтримки співпраці освітніх і громадських організацій з бізнесом і органами місцевого самоврядування, пропонуючи нові та кращі робочі місця. Таким чином, запропонований підхід до розвитку туристичного потенціалу Полтавщини шляхом впровадження розумної спеціалізації є процесом інноваційним, інтерактивним і таким, що будується на консенсусі.

Література:

1. Офіційний сайт Департаменту культури і туризму Полтавської обласної державної адміністрації. URL: <https://poltavaculture.gov.ua/uk/diialnist/vakansii-2>